
Kolejny Cieszyniak w Panteonie – Jan Raszka: Sztuka i Niepodległość

Data publikacji: 12.06.2025 20:44

Jan Florian Raszka — polski rzeźbiarz, grawer, medalier, malarz, pedagog akademicki w zakresie sztuk pięknych, Legionista Śląski.

□

Okragłe rocznice urodzin czy śmierci są nieraz momentem skłaniającym do głębszej refleksji nad osobami, które nas poprzedziły, a swym życiem poprzez pracę wykraczającą ponad przeciętność, dały świadectwo, że są sprawy ważniejsze niż jednostkowa egzystencja, rzucając wszystko na jedną szalę. 23 listopada 2025 roku przypada 80. rocznica śmierci Jana Raszki, uznanego, chociaż trochę zapomnianego rzeźbiarza, medaliera i patrioty, wywodzącego się z Ziemi Cieszyńskiej. Mimo zawirowań losu zachował on przez całe życie tę najcenniejszą część, która na imię ma Miłość do Ziemi rodzimej, wyrażoną w konkretnym czynie, jako artysta i Śląski Legionista.

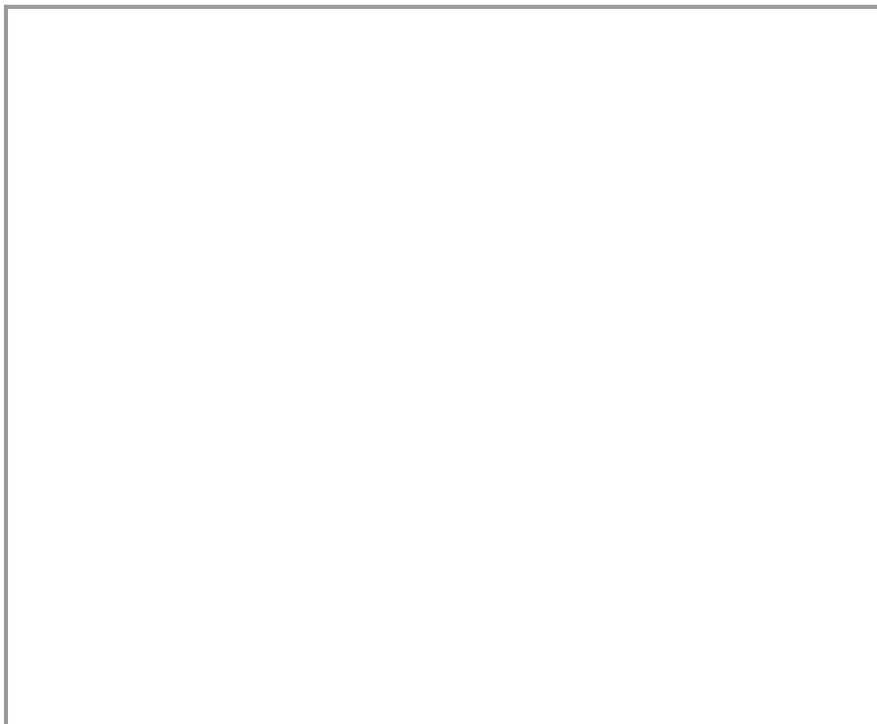
"Ojczyzna to ziemia i groby. Narody, tracąc pamięć, tracą życie", słowa widniejące na murze cmentarza na Pęksowym Brzyzku w Zakopanem, mogą być mottem życia i działalności Jana Raszki, który osobiście doświadczył okrucieństwa Wielkiej Wojny oraz był świadkiem odradzającej się Polski po 123 latach niewoli. To wszystko prowadziło tego człowieka, obdarzonego iskrą talentu, do utrwalania w różnorodnych dziełach rzeźbiarskich, pamięci o tym, co ważne i ukazywania splendoru II Rzeczypospolitej. Dzięki jego twórczości pamiętamy o heroicznej walce o Niepodległość i o tych, co polegli na Ołtarzu Ojczyzny.

Jan Raszka urodzony 2 maja 1871 roku w Ropicy na Ziemi Cieszyńskiej, zmarły 23 listopada 1945 roku w Krakowie. Tworzył dzieła klasyczne pod wpływem modernizmu – secesji oraz art déco. Malarstwa i rzeźby uczył się na Akademii Wiedeńskiej w latach 1892-1899, a także w Monachium i Paryżu. Od 1902 roku, brał czynny udział przy pracach restauracyjnych na Wawelu, gdzie wykonał tympanony nad drzwiami katedry oraz projekcie baldachimu nad nagrobkiem Władysława Łokietka w tejże Katedrze. Jednocześnie wykładał w Państwowej Szkole Przemysłowej w Krakowie, a od 1916 roku pełnił funkcję "rzeźbiarza wojennego" w Głównej Komendzie Legionów. Specjalizował się w małych formach – projektach medali, plaket. Autor m.in. pomnika "Czwórki Legionowej" w Kielcach [1917], „Pomnika Wolności” w Dziedzicach [1924], płaskorzeźby przedstawiające „Alegorie Województwa Śląskiego”, mieszczące się w westybulu Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach [1928], „Pomnik Mieszka I” w Cieszynie [1931], „Pomnik Ku Czcii Legionistów Śląskich Poległych za Polskę” w Cieszynie [1934] czy rzeźby dwójek górników i hutników z 1935 roku, stojące po obu stronach wejścia do gmachu Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie.

W tym roku zostanie włączonych do Panteonu Górnośląskiego, kolejnych 15 osób w poczet Osobowości Śląska, szczególnie wyróżniających się w ostatnich stu latach. Powołana instytucja kultury jest żywym pomnikiem upamiętniającym powrót Górnego Śląska do Macierzy II Rzeczypospolitej, po prawie sześciu wiekach w 1922 roku. Jest również formą uznania i podziękowania dla OSÓB, za wierność i poświęcenie dla małej Ojczyzny. Tworzona od podstaw instytucja kultury jest szkołą ukazującą praktyczne formy patriotyzmu. Powstanie Panteonu Górnośląskiego i jego działalność ma zmierzać do przywrócenia obiektywnego i rzetelnego przekazu historycznego z uwzględnieniem ważnych dla Śląska postaci.

Obecnie w *otwartej encyklopedii Śląska* – Panteonie Górnośląskim, zawartych jest 229. życiorysów wybitnych osób, które zostawiły niezatarty ślad dla Śląskiej Ziemi w tym Ziemi Cieszyńskiej. Rok temu do grona zasłużonych Panteonu Górnośląskiego, zostali włączeni m.in. dr Józef Buzek — polski statystyk, ekonomista, polityk, poseł na Sejm Ustawodawczy i senator I kadencji w II RP; Ludwik Konarzewski senior — malarz, rzeźbiarz, pedagog i animator kultury oraz Ludwik Konarzewski junior — polski malarz, rzeźbiarz i pedagog plastyczny. W 2023 roku została włączona Helena Molak — łączniczka Wincentego Witosa, socjolog, społecznik, działaczka ruchu ludowego i PSL a w 2022 roku, kiedy obchodziliśmy 100. rocznicę powrotu Górnego Śląska do Polski, został uhonorowany włączeniem do Panteonu Prof. Jan Herma — polski artysta rzeźbiarz, medalier, twórca pomników, pedagog, profesor sztuki.

Inicjatorem i wnioskodawcą upamiętnienia w Panteonie Górnośląskim w Katowicach, Jana Raszki, dr. Józefa Buzka, Ludwika Konarzewskiego seniora, Ludwika Konarzewskiego juniora, Heleny Molak i Prof. Jana Hermy jest Jakub Staroń – Kierownik Muzeum Sarkandrowskiego w Skoczowie.

[Strona Panteonu Górnośląskiego](#)